

אין עוד מלבדו | ארץ יהוד ומיוחדת

בית שלמה

פרוייקט ד' השנים כסא ודארץ' דעם רגלי אי זיה בית אשר תבנו לי ויא זיה מקום מנוחתי

פרשת שופטים
תשע"ט
 גליון 176
נא לשמור על קדושת הגליון
 נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

לעילוי נשמת
 מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
 הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא מו"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב ר' זאב ב"ר משה חיים
 הרה"ק רבי ישעי' ממשעודבורג ב"ר מאיר הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב ב"ר אלעזר מנחם מענדל
 רבי יו"ט ליפמן העליר ב"ר נתן הרה"ק רבי יקותיאל יהודה ב"ר אלעזר ניסן הרה"ק רבי יחזקאל סרנא ב"ר יעקב חיים
 הרה"ק רבי מרדכי ב"ר יוסף מאוסטילא הרה"ק רבי אברהם שמשון מראשקוב ב"ר יעקב יוסף מפולנאה
 דן בן יעקב משבטי י-ה הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ב"ר יעקב הרה"ק רבי פניחס ב"ר אברהם אבא
 הרה"ק רבי יצחק מבוהוש ב"ר שלום יוסף מרוזין

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלחו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"שפטים ושטרים תתן לה בכל שערך אשר ה' אלקיך נתן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק" (טז, י"ח)

לא ישמעו הוא מקבל החלק הטוב מהם, כי דברי מוסר הם מבררים טוב מרע ואם הם אינם משליכים הרע אזי המוכיח מקבל הטוב ועיי"ש על מה שנאמר על נח בדורותיו היה צדיק וע"ז נאמר פה שופטים ושטרים תתן לך פי' שתעשה את עצמך שופט ומוכיח ולא תשוב מפני כל ואעפ"י שלא ישמעו לך הלא אשר ה' אלוך נתן לך שהקב"ה ייתן וישפיע לך מה שהוא לשבטיך שמקבל החלק הטוב מהם

כתב הרה"ק רבי יחזקאל פאנט זי"ע בספרו מראה יחזקאל "עוד יאמר שופטים ושטרים תתן לך כו' ושפטו העם משפט צדק כו' במקרא זה רבו הדקדוקים, והנה אחו"ל דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב ולמען לא יפול לב המוכיח בראותו שאין דבריו עושים פירות וכבר כתב בספר מאור עינים עמ"ש כל הנתמנה פרנס על הציבור מיד מתעשר פירוש שנותנין לו חכמה ודעת מן השמים להוכיחם ולהנהיגם בדרך ישרה ובאם

ובאת אל הפהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם ודרשת והגידו לך את דבר המשפט" (י"ז, ט')

ידוע כי בזמן פטירתו של האדם באים לקבל את פניו הצדיקים וכן קרובי משפחתו שנפטרו והם אלו שמלווים אותו לבית דין של מעלה וניתן לרמוז בס"ד את הדברים בפס' הנ"ל ובאת אל הכהנים אלו הצדיקים המתקראים כהנים הלויים אלו קרובי המשפחה שמלווים את האדם אל השופט אשר יהיה בימים ההם זהו גדול הדור אשר כידוע הוא זה אשר דן בדינו של הנפטר זהו שנאמר השופט אשר יהיה בימים ההם ובגמר הדין והגידו לך את דבר המשפט היינו שהם פוסקים ומודיעים לאדם מה נגזר עליו

תמי"ם תהי"ה ע"ם ר"ת תקבע עתים תורה כי ע"י לימוד התורה בקביעות יכול האדם להיות עם הקב"ה וכן הקדים שם הוי"ה לשם אלקים שכן הוי"ה הוא שם מידת הרחמים והחסד הרומז על חודש אלול שהוא חודש הרחמים והסליחות ואח"כ שם אלקים המורה על מידת הדין הרומז אל חודש תשרי שהוא חודש הדין והמשפט ומוזה נלמד כי יש לו לאדם להתקרב בתשובה אל הקב"ה כבר בחודש אלול ולא לחכות לחודש תשרי וכמו שבכל משפט האדם מחפש לו סגור טוב כך יכול האדם להכין לעצמו סגורים טובים ליום הדין ע"י מעשיו הטובים ויש עצה נוספת שאמנם בד"כ מדברים עליה לקראת פרשת בראשית והיא לימוד אחד המפרשים על התורה כסדר היינו שילמד האדם את אותו מפרש לכל אורך השנה פרשה אחרי פרשה וע"י כך ידבק האדם באותו הרב וילמד ממנו את הדרך אשר ילכו בה

"תמים תהיה עם ה' אלקיך" (י"ח, י"ג)

ובודאי שאותו הרב הכותב יהיה מליץ יושר עליו על אשר גרם לו כי שפתיו דובבות בקבר ולמה אנו מזכירים זאת כבר עכשיו כדי שיהיה לאדם מספיק זמן לבחון באיזה מפרש הוא רוצה להתמקד בשנה הבאה ולא ייזכר ברגע האחרון להתחיל לחפש את המפרש המתאים לשורש נשמתו כי יש על האדם לדעת שכל אדם קשור בשורש נשמתו לצורות לימוד שונות ולרבנים שונים ויש על האדם לתור ולחפש מה מתאים לו ולשורש נשמתו ואיך יידע האדם מה שייך לשורש נשמתו עפ"י הרגשת הלב שכן הלב נמשך אל הלימוד אותה צריכה הנשמה ללמוד בזה העולם וידוע שהקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה ואם יתאמץ האדם כבר בחודש אלול ויכין את לימודו לשנה הבאה ע"י כך מוסיף הוא לעצמו סגורים טובים שיהיו מליצי יושר עליו כבר ביום הדין הבא עלינו לטובה

קבעת עיתים לתורה היום???

מעכשיו ניתן לעשות זאת בקלות ע"י לימוד שתי משניות ליום מבית משנה שלמה (עפ"י הסדר העולמי) לקבלת המשנה היומית למייל או לוצאפ

ניתן לשלוח מייל לכתובת MISHNA.SHLEMA@GMAIL.COM או לשלוח הודעה לנייד 052-5802345 או 053-4287288

הלימוד ליום ה' אלול תשע"ט - מסכת אבות פרק ג משניות ד-ה

רבי חנינא בן חכינאי אומר, הַנְעוּר בַּלִּילָה אדם שלא ישן בלילה, ובמקום ללכת לישון עוסק בדברי הבל ולא לומד תורה בזמן זה וְהַמְהִילָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ מחוץ לבית יְחִידִי לבדו, ללא ליווי ולא חשב בהליכתו בדברי תורה* וְהַמְפַנֵּה לְבוּ לְבַטְלָה אדם שמבזבז את זמנו לריק במקום ללמוד תורה, הֵרִי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ דהיינו שהוא יהיה אשם אם ח"ו יקרה לו משהו רע.

*שאם היה עוסק בתורה, התורה היתה שומרת עליו מפני המזיקים (שודדים, רוצחים)

רבי נחוניא בן הקנה אומר, פֵּל אדם ש.. הַמְקַבֵּל עָלָיו על עצמו על תוֹרָה להתאמץ ולהתייגע בעמל התורה בכל כוחותיו, מַעֲבִירִין פוטרם מִמְּוֵנוּ על מַלְכוּת שלא יצטרך לשלם מיסים לשלטון וְעַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ שלא יצטרך לעבוד קשה לפרנסתו. אבל... וְכָל אדם הַפּוֹרֵק מִמְּוֵנוּ על תוֹרָה שלא רוצה להיות עמל בתורה ומבזבז את זמנו בדברים גשמיים, נוֹתֵנִין עָלָיו על מַלְכוּת שישלם את כל החובות שהמדינה מטילה על האזרחים וְעַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ ויצטרך לעבוד קשה כדי להשיג את פרנסתו, לפי שאדם לעמל יולד והוא יכול לבחור היכן לעמול או בתורה, או על הפרנסה.

”מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילף וישב לביתו פן ימות במלחמה...” (כ, ה)

כתב הגאון מוילנא ז”ע “לכאורה קשה אותן שחוזרין מעורכי המלחמה אם נגזר עליהם שימותו לא ינצלו אף בביתם וכן קשה על צדיקים שברחו בשעת הזעם, העניין כי יש מזל כללי ומזל פרטי, ואם נגזר על עיר א’ או על אומה א’ במזל כללי ליהרג לא ימלט אף האיש שלא נגזר עליו בפירוש כמ”ש ויש נספה בלא משפט, שמזל כללי נוצח למזל פרטי ע”כ מועיל לברוח שמא לא נגזר עליו בפרטות.

לכבוד יומא דהילולא של הרה”ק רבי צדוק הכהן מלובלין הבאנו את שכתב בספרו צדקת הצדיק (קצו)

התורה כנודע בזהר (ח”ג פ סע”ב) דאורייתא מסיטרא דגבורה. וכן שמעתי כי כל המצאות וחדושין של חכמה מסטרא דיצחק. ובתורה נא’ כי ימות באוהל. שממית עצמו, והיינו בכל נפשך. ורוגזא דרבנן טב בכל סטריין, כמ”ש בזהר (ח”ב קפב ב). והיינו כמ”ש בתענית (ד). דאורייתא דקמרתחא. פי’ כשהכעס הוא רק מה שהתורה מרתיחתו, שעפ”י התורה ראוי לבעוס, כענין הסנהדרין שדנו נפשות, ואין ממנין בסנהדרין זקן וכו’ (סנהדרין לו:). שהם היו מלאים רחמים באמת ומשתדלים למצוא זכות ע”פ התורה, ורתיחתם רק מצד הכרח התורה זה נקרא רוגזא דרבנן האוהבי התורה באמת, שגם בעת כעסו אינו אלא מצד התורה וזכור ומשתדל ברחמים. והעצירה בעת הכעס הוא אהבה בכל נפשך, כד”ש עזה כמות אהבה קשה כשאל קנאה. פי’ שאהבה שכנגד הקנאה הוא קשה כמות, והמתגבר באהבה כנגד. זהו בכל נפשך.”

”הכרת האהבה הוא בג’ דברים שאז”ל (עירובין סה): שאדם ניכר. בכיסו – נגד בכל מאורך, והוא נגד יעקב אע”ה, כמשאז”ל (ברכות סא): יש לך אדם שממונו כו’, לכך נאמר בכל מאורך. ובחולין (צא). למדו מיעקב אע”ה דממונו חביב מגופו וזה נגד אהבת ישראל שהוא בממונו, ויעקב אע”ה אוהב ישראל. ובכיסו – נגד בכל אהבת כמ”ש ויין ותירוש יקח לב. וניסיון הלב הוא כאשר הוא בלתי מיושב, ואם כבר ממולא כל חללו מעבר לעבר באהבת הש”י באמת. גם שכנסתו יין יצא סוד ה’ הגנו בו. וכל ענין הניסיונות הוא ע”י קיחת הלב, כמו ששמעתי מענין אמצ”י וכן מחזקי’ שנא’ בו (דה”ב ל”ב לא) עזבו האלקים לנסותו. ולכך אברהם אע”ה שהוא נגד בכל לבבך נתנסה בניסיונות. והוא עיקרו באהבת הש”י שהוא בכל לבבך, כדרך שאמרנו (סנהדרין קו:). רחמנא לבא בעי. ובכעסו זה נוגע עד הנפש, כד”ש טורף נפשו באפו. הוא נגד בכל נפשך אפי’ נוטל נפשך, דרגא דיצחק שמסר נפשו, והוא עיקרו אהבת

משנת הצדיק – הרה”ק רבי יקותיאל יהודה טייטלבוים בעל הייטב לב זצוק”ל זי”ע – ו’ אלו (שישי)

רבי יקותיאל יהודה נולד בשנת תקס”ח בעיר דרוהוביץ לרבי אלעזר ניסן טייטלבוים, אב”ד דרוהוביץ בן רבי משה טייטלבוים מאוהלי ה”שמוח משה”. ונקרא על שם זקינו רבי יקותיאל יהודה – ולמן ליב סג”ל לנדא אב”ד דרוהוביטש. באידיש נקרא ז’למן ליב’. רבי יקותיאל יהודה שקד על לימוד התורה בבית סבו אדמו”ר רבי משה טייטלבוים מאוהעל, בגיל 7 החל לכתוב חידושי תורה ובגיל 15 נודע בבקאותו בתורת הנגלה והנסתר.

נשא לאישה את בתו של ר’ משה דוד אשכנזי בעל ‘באר שבע’ ובשנת תרצ”ג החל לכהן כאב”ד בסטרופקוב (סלובקיה). לאחר פטירת סבו בכ”ח תמוז תר”א מילא את מקומו כרב בעיירה באוהעל (הונגריה) אך כעבור שנים אחדות נאלץ לעזוב את אוהעל ועבר לכהן כרב בעיר גורליצה (פולין). הוציא לאור את הספר ‘ישמח משה’ שכתב סבו ובשנת תרט”ו נבחר למלא את מקום אביו כאב”ד בעיר דרוהוביץ. לאחר שהגיע לסיגט להספיד את פרנס הקהילה ר’ שמואל ונוויל כהנא, החליטו ראשי הקהילה לשלוח אליו ‘כתב רבנות’ לכהן כרב ואב”ד בקהילתם על אף התנגדות משפחת כהנא ובי”ח תמוז שנת תר”ח החל לכהן כאדמו”ר הראשון לחסידות סיגט.

הייטב לב ייסד ישיבה, דאג במסירות נפש למאות התלמידים שלמדו בה ובאהבתו אליהם נהג לכנותם ‘אוהבי תלמידי’. התפרסם בפועל ישועות וממקומות שונים הגיעו לבקש את ברכתו ועצתו. נודע בענותנותו ואלפי חסידים נהרו אליו. כונה על שם ספרו ‘הייטב לב’, הרב סידר והביא לדפוס את תשובותיו של סבו על ארבעה חלקי שולחן ערוך וקראם בשם ‘השיב משה’. כאשר תנועת ‘המשכילים’ הגיע לסיגט חלק ניכר מהמתנגדים למיניו כרב הקהילה וכמעט כל צאצאי משפחת כהנא נעשו לחסידיו הנאמנים.

טרם פטירה ביקש ממנהיגי הקהילה למנות את בנו ר’ חנניה יום טוב ליפא לחמליפו ואמר ‘האמינו לי כי רק הגנן שנשע את עצי התומר יודע כי זהו אילן המתאים לפרדס נאה זה’, ציווה לא לכתוב על מצבתו תואר ‘גאון’ או ‘צדיק’ רק שהעמיד תלמידים הגונים וישרים וכתב חיבורים יקרים. הייטב לב נפטר בשבת ו’ באלול תרמ”ג לאחר שכיחן משך 25 שנה כרב בסיגט, שם נבנה ‘אוהל’ על קברו. הספדים עליו נדפסו בספר לקוטי חבר בן חיים, בספר ‘אמרי שבח’, בשם אבי המחבר רבי מאיר יהודה ליב הכהן גלאז אב”ד רוהאטין ובספר איזה סופר מאת הרב מרדכי רובינשטיין מגיד מירשים בקרקוב.

שנה אחת כשערך הרה”ק הייטב לב מסיגט זי”ע, את שולחנו הטהור ביום ראש השנה. פצח ואמר כשדמעות יורדות על לחיו: ‘רבנו של עולם! אנשי שלומי, חסידים ואנשי מעשה וגם סתם יהודים, באים אלי זה בכה וזה בכה. האחד בא לשפוך שיחו ומר לבבו בעניינים גשמיים וצרכי פרנסה – ומבוקשו שאתפלל עליו לפניך שתשלח לו ישועה, והשני בא בעניינים רוחניים לבקש דרך הכוון לעבודתו קונו. מעתה אני לפניך, רבנו של עולם! אל אלוקים צבא-ות – ‘כל אלו שקיוו למצוא אצלי השפעת ברכותיך וישועותיך בעניינים גשמיים – שלא יחזרו לביתם בבושה חלילה’. אל יכלמו בי ‘מבקשיך’ אלוקי ישראל – ‘גם כל אלו שבאו לקבל ממני דרך, איך לבקשך ולהתקרב אליך אלוקי ישראל, אנא, אל יכלמו, שלא ישונו בכלימה לאהליהם...’

וכך כתב הרב בספרו ייטב פנים ‘הריני אלוקים עוזנו וגו’ שאז זמרה וגו’ תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו וגו’ (תהילים פא) ולכאורה קשה בעינינו, לשמחה מה זו עושה ביום הנורא הזה ותו שלא מצינו בתורה לקרוא לראש השנה חג ועי’ בר”מ אלשיך ז”ל מפרש כי יום שמחה וניצחון הוא אלא שמכוסה עניינו עדי יום חג הסוכות כמאמרם ז”ל בבא חג הסוכות ישראל לולביהם בידיהם סימן הוא שחג נצחו ברין ח”ש הריני אלוקים עוזנו שהאלוקים הוא מידת הדין שבראש השנה הוא עוזנו ועי’ תקעו בחודש שופר בכסה בהעלמה מה שיהא ליום חגנו שאז יודע ויגלה כי דין נצח עכ”ד. ולי נראה לפרש כי ידוע בראש השנה וכתבו ובינו הכיפורים יחתמון מי יחיה ומי וכו’ ע”כ הוא זמן תשובה לכל מיראת עונש ואהבת שבר אבל בבוא חג הסוכות זמן תשובה מאהבה בשמחה ויראה מרוממותו יתעלה וכדברי רבינו הגדול שכתב בפ”ב מיוסדי התורה הדרך לאהבתו ויראתו כשיתבונן האדם במעשיו וכו’ מיד הוא אוהב ומשבח וכו’ ומיד נרתע הוא לאחוריו ירא ויפחד וכו’ עיי”ש וזה מידתו של יעקב אבינו התכלית אהבה ויראה כדכתיב יעקב נסע סכות”ה ואולם מי האיש אשר חכמה יתירה נודעת לו מיד בראש השנה אשר חיבה יתירה נודעת לנו לעורר לבבנו לשוב אליו עי’ מצות לשמוע קול שופר מיד יתעורר בלבבנו בהעלם להיות אוהב וירא ונפחד מיראתו יתברך ובראותו כי הוא אוהב וירא ושלם בעבודתו מיד שש ושמה בחלקו כדכתיב וגילו בערדה ופי’ העקרים וגילו עי’ רעדה כי מה ניכר שנפשו במוג הבריאות והשלמות עכ”ד. ח”ש הריני אלוקים עוזנו וגו’ שאז זמרה וגו’ לעורר האהבה ושמחה וגם תקעו בחודש שופר המעורר יראה בכסה ליום חגנו בהעלם מה שנעשה ליום חגיגו אהבה ויראה האמיתית מרוממותו ושאתו יתעלה כי חוק לישראל הוא משפט אלוקי יעקב ששם זמן קבוע למשפט לעורר אותנו לתשובה שלימה מאהבה ויראה כאמור”

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

משאת מרדכי – הרה”ק רבי מרדכי ב”ר אברהם משה חברוני זצוק”ל זי”ע

”צדק צדק תרדהף למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה’ אלקיך נתן לך” (טז, ב)

הוזהרו רק גם על הביטחון שלא יתכן לקרות נזק בסיבת המשפט, ובוזה י”ל גם כאן דחייב הדין לבטוח בד’ כמו מי שאין נוקט לבריות מחמת בטחונו בד’, ונראה בזה לפרש לשון הפסוק צדק צדק תרדוף למען תחיה וגו’ והיינו שזה יביא לו חיים וירשת הארץ ולא יפסיד דבר מדין צדק גם י”ל עוד דאם הדין מפחד מנוק עי’ דין צדק אע”ג שלא יטה המשפט אבל לא ירדוף אחריו, ולזה בא הכתוב להזהירו לרדוף אחרי הצדק למען תחיה וירשת את הארץ וגו’.

עייין פאה פרק ה’ משנה ט’ וכל מי שצריך ליטול ואינו נוטל אינו מת מן הוקנה עד שיפרנס אחרים משלו ועליו הכתוב אומר ברוך הגבר אשר יבטח בד’ והיה ד’ מבטחו וכן דייך שדן דין אמת לאמיתו כו’ ויש לבאר לפמ”ש רבינו יונה בשערי תשובה שער ג’ אות ל”ג עה”פ לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלוקים הוא הוזהרו בזה להאמין שלא יקרנו נזק מצד משפט הצדק כאשר לא נכיר בו פנים כמו שאמרנו רז”ל שלוחי מצווה אינם ניזוקים לא בהליכתם ולא בחזירתם וזהו פירוש כי המשפט לאלוקים הוא שלא יבואם נזק בסיבתו, ע”כ הרי דלא רק על עצם הטיית המשפט

סגולה לפרנסה – צדקה

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה

מוצרך ודחוק למוזנות כי אל רחום ה’ מקים מעפר דל מוריש ומעשיר כ”ז תאמר לפני בתתך לו יען כי בגלל הדבר והפיסות תתברך ב”א ועם הו’ של הנתינה הרי הכל טו”ב גי’ זהו וז”ש הו”ה יברכך ה’ וק”ל” עכל”ק וע”י ברכות אלו יזכה האדם לכל טוב בעולם הזה ובעולם הבא ובעו”ה יזכה ליכתב לחיים טובים ארוכים ולשלום בזה יום הדין הקרב ובא

כתב בספר תורת משה הרה”ק רבי משה ב”ר כליפה עידאן זצוק”ל זי”ע (שבימים אלו מציינים את יום ההילולא שלו ה’ אלול) בענין הצדקה בה צריך לתת את הצדקה לפני ‘אפ’ כמשו”ל הנותן פרוטה לפני מתברך בו’ ברכות והמפייסו מתברך ב”א וזהו נתון תתן לו וגם ילע וכו’ ורצה שבתתך לו תפייסו בדברים וככה תאמר לו לא ילע לבבך להיותך